

Biblioteka Publiczna
im. Ireny Zarzyckiej
w Ożarowie Mazowieckim

29
CZERWCA
2026

Święto Morza w Ożarowie Mazowieckim

Od dokumentu do wspomnienia

Prezentacja multimedialna
Stowarzyszenia Historycznego
Wirtualne Muzeum
Ożarów Mazowiecki

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM
HISTORII
POLSKI

PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu Patriotyzm Jutra

Gmina
Ożarów
Mazowiecki

Partnerzy lokalni

Święto Morza w Ożarowie

Tak to się zaczęło!

Fragmenty zdjęcia

Kamienica Wacława Kargola współcześnie

Co zdjęcie przedstawia?

- Udekorowaną flagami fasadę kamienicy Wacława i Kazimierza Kargolów przy ulicy Poznańskiej
- Udekorowaną dorożkę
- Zebranych ludzi przed kamienicą
- Wschodnią ścianę szczytową sąsiedniej kamienicy Stefana Matysa (dziś hotel „Bida z nędzą”)
- Podpis mówi, że to uroczystość Święta Morza

Święto Morza

- Obchodzone w Polsce niepodległej 8 razy, od 1932 do 1939 roku, w dniu 29 czerwca – dniu wspomnienia świętych Piotra i Pawła, patronów rybaków, żeglarzy i marynarzy

Pochodzenie zdjęcia

- Zdjęcie pochodzi z kolekcji rodziny Milczarków.
- A dokładnie od Karola Milczarka (1898-1960)
- Karol był woźnicą a dokładniej dorożkarzem w Warszawie
- Potem został pomocnikiem taksówkarza
- Zdjęcie jest niedatowane
- Nie zachowały się w rodzinie Milczarków szczegóły uroczystości w Ożarowie

Ciekawostka

- Dorożkarzy, w gwarze warszawskiej, nazywano *sałata* lub *sałaciarz*.
- Dorożkarz miał pelerynę z dwuwarstwowym kołnierzem, który przy wietrze rozkładał się i przypominał liście sałaty.

Przedwojenna dorożka

Pochodzenie zdjęcia

- Karol Milczarek i jego żona Marianna mieli syna Henryka, ożenionego z Władysławą z Adamczyków. Syn z żoną działali w konspiracji pod pseudonimami „Błyskawica” i „Śmietana” oraz „Ada”.
- Po wojnie Henryk był wiceprezesem Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Ożarowie a następnie pracował w Fabryce Kabli. Prowadził również budkę - sklep w Ożarowie i w Warszawie przy ul. Polnej. Jego żona Władysława pracowała w Fabryce Kabli.

Obchody Święta Morza w najbliższej okolicy

Błonie, 13 km od Ożarowa

Błonie - Fabryka Zapalek

W Błoniu do końca XIX w. nie było większych zakładów przemysłowych. Słynęło ono natomiast z dobrych rzemieślników, szczególnie szewców, piwowarów i bednarzy. Dopiero w **1912 r.** Czesław Tabor wybudował **Fabrykę Zapalek**, duży zakład przemysłowy. Była to największa z pięciu podobnych fabryk istniejących w Polsce przed II wojną światową. Zakład zatrudniał ponad 300 pracowników

Błonie - Fabryka Zapalek

- **Fabrykę zlikwidowano w 1952 r., tworząc w jej miejsce Zakłady Mechaniki Precyzyjnej, z produkcją przeznaczoną dla wojska. Na początku 1959 r. produkcję tę zlikwidowano, a od 4 kwietnia tegoż roku Zakłady rozpoczęły produkcję zegarków naręcznych na licencji radzieckiej. W 1970 r. Zakłady Mechaniki Precyzyjnej przekształcono w Zakłady Mechaniki Precyzyjnej „Mera-Błonie”, lokując tu produkcję urządzeń peryferyjnych do maszyn cyfrowych**

Album „Błonie na dawnej fotografii”

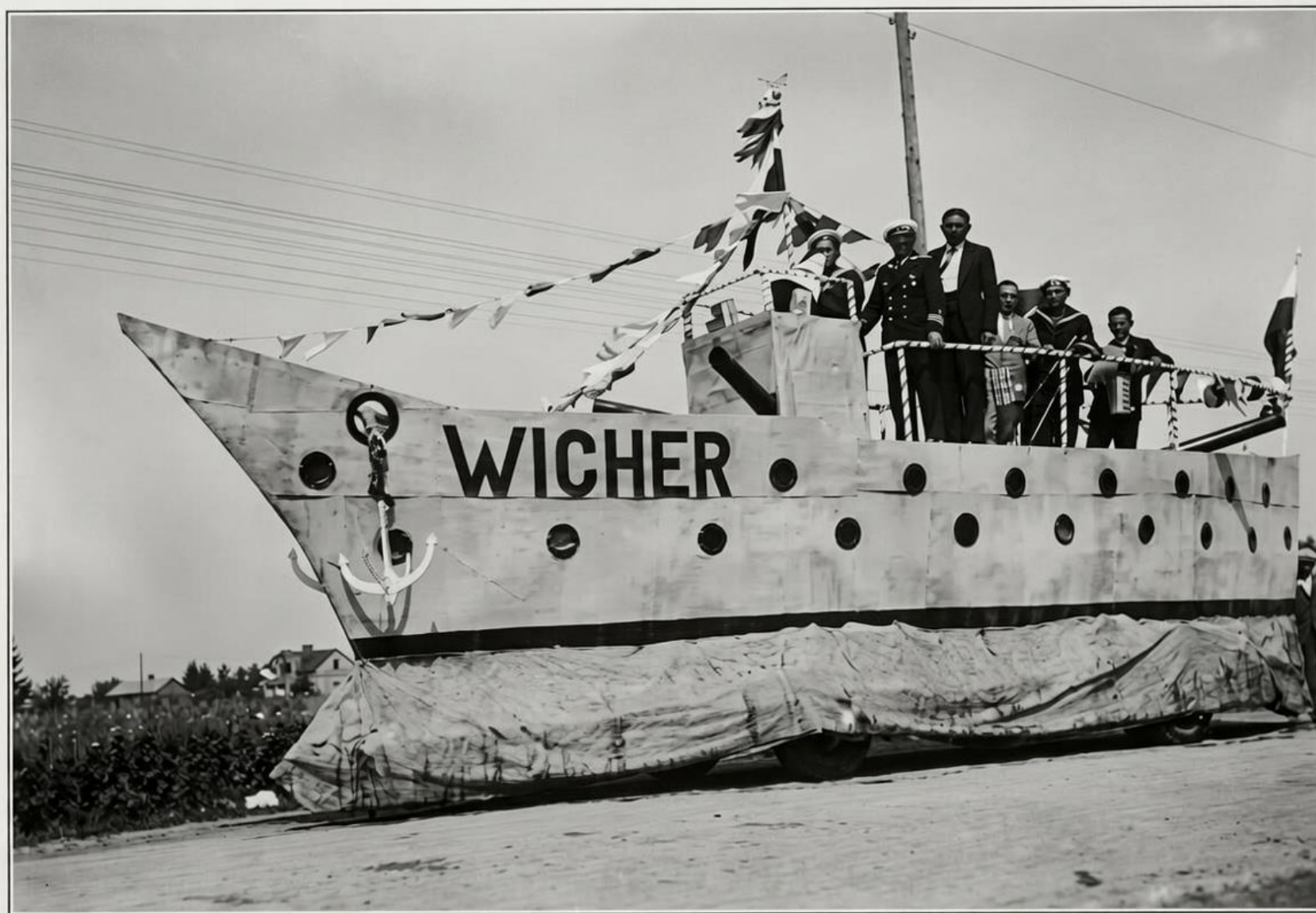

207. Święto Morza. 1936 r.

206. Święto Morza. 1936 r.

208. Święto Morza. 1936 r.

83. Przystań na Utracie, kajak „Mewa”, własność Fabryki Zapalek. 1935 r.

85. Wodowanie kajaków Fabryki Zapalek, z udziałem dyrekcji i załogi. 1938 r.

84. Hangar na przystani Ligi Morskiej i Kolonialnej Oddział Błonie. Ok.1935? r.

LMK

PRZYSTAŃ
ODDZIAŁU
"BŁONIE"

Jak to z dostępem do morza było

- 11 listopada 1918 roku odzyskanie przez Polskę niepodległości bez dostępu do morza
- 1919 rok - działania dyplomatyczne
- Czerwiec 1919 rok - Przyznanie Polsce 147-kilometrowego pasa wybrzeża (wraz z Mierzeją Helską) przypieczętował Traktat Wersalski.
- **Paktyczne odzyskanie (1920 r.):** Polskie władze i wojsko pod dowództwem gen. Józefa Hallera przejęły przyznany odcinek Pomorza dopiero na początku 1920 roku. Symboliczne **Zaślubiny Polski z Bałtykiem** w Pucku odbyły się **10 lutego 1920 roku.**

- Polska odzyskała dostęp do Morza Bałtyckiego na odcinku 147 km: brzeg Półwyspu Helskiego - 74 km, morze otwarte - 24 km i brzeg Zatoki Puckiej - 49 km. W jej granicach nie znalazł się jednak żaden większy port. Gdańsk, został Wolnym Miastem, pozostającym pod nadzorem Ligi Narodów.
- Brak portu, brak okrętów (dostaliśmy 6 kontrtorpedowców z Niemiec), brak wyszkolonych ludzi (kursy w Toruniu – port rzeczny polniemiecki, oraz w Modlinie – zręby szkolnictwa oficerskiego morskiego marynarki wojennej marzec 1921

- 23 września 1922 r. Sejm RP uchwalił ustawę upoważniającą rząd do budowy portu morskiego w Gdyni.
- Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. władze niemieckie utrudniały Polsce korzystanie z portu w Gdańsku (tzw. wojna celna). Rząd polski postanowił w 1924 r. zbudować własny port i miasto Gdynię. Budowa miasta, portu i bazy marynarki wojennej na Oksywiu przebiegała w błyskawicznym tempie. W ciągu dwu lat zbudowano także magistralę kolejową ze Śląska do Gdyni z ominięciem Gdańska. W całym kraju powstawały koła Ligi Morskiej i Kolonialnej

Rola Maurycego Zamoyskiego - Ciekawostki

- Hrabia Maurycy Zamoyski w listopadzie 1914 roku założył wraz z Romanem Dmowskim, Władysławem Grabskim, Zygmuntem Wielopolskim i Stanisławem Wojciechowskim w Warszawie pierwszy Komitet Narodowy Polski.
- 4 października 1918 roku, uzyskawszy zgodę rządu francuskiego, mianował wodzem naczelnym armii polskiej we Francji gen. Józefa Hallera. Był jednym z najważniejszych organizatorów armii polskiej.

- Maurycy Zamoyski był jedynym przedstawicielem arystokracji, którego tolerował i z którym był w stanie rzeczowo rozmawiać Marszałek Piłsudski.
- 28 czerwca w trakcie podpisywania Traktatu Wersalskiego w sali lustrzanej Pałacu Wersalskiego zebrane wszystkie delegacje w obecności prezydenta Francji Raymonda Poincare, po wysłuchaniu przemówień stron, przystąpiły do podpisywania samego dokumentu traktatu, okazało się, że delegacji polskiej brak jest pieczęci. Użył swojego rodowego pierścienia z herbem Jelita

- W 1922 r. był kandydatem Związku Ludowo-Narodowego na prezydenta RP.
- Szacuje się, że na działalność dyplomatyczną, kulturalną i oświatową Maurycy Zamoyski przeznaczył łącznie około 2 miliony dolarów prywatnych pieniędzy, co w tamtych czasach było sumą astronomiczną.
- W sierpniu 1917 r. razem z Romanem Dmowskim i Erazmem Piltzem znalazł się w drugim Komitecie Narodowym, na którego działalność zastawił rodowe klejnoty, wycenione na 6,5 mln franków. W 1919 roku dług ten został w całości przejęty przez rząd polski a klejnoty wróciły do Zamoyskich.

Liga Morska i Rzeczna

Liga Morska i Kolonialna

- Liga Morska i Rzeczna (LMR, LMiR), później Liga Morska i Kolonialna (LMK, LMiK) – polska organizacja społeczna założona w **1924** roku, stawiająca sobie za cel propagowanie zagadnień morskich wśród społeczeństwa polskiego. Działała na rzecz rozbudowy floty morskiej i rzecznej. W okresie międzywojennym jej celem było także pozyskanie terenów pod osadnictwo lub kolonie dla Polski (np. w Brazylii, Peru, Liberii, terytoriach zamorskich Francji).

Obchody Święta Morza w kraju

Zdjęcia z Narodowego Archiwum Cyfrowego

Gdynia 1932 rok

Warszawa 1933 rok

Warszawa 1933 rok

Warszawa 1933 rok

Warszawa 1933 rok

Warszawa, Plac Piłsudskiego 1936 rok, śpiewa Jan Kiepura

Kraków 1934 rok

Lublin 1933 rok, na Bystrzycy

Tarnowskie Góry 1935 rok, podniesienie bandery na latarni morskiej

FLOTA MORSKA

TO POTĘGA I BOGAŃSTWO PAŃSTWA

OBYWATELU! Stawaj w szeregi

FLoty MORSKIEJ i KOLONIALNEJ!

Zapisy na członków przyjmują

Księgarnia Rydzkowski

Rynek

Dom Towarowy Klimek

Krakowska 10

Stryj 1936-1939 rok, przystań LMiK na rzece Stryj, prawym dopływie Dniestru

Włodzimierz Wołyński 1936 rok, konkurs na dekorację łodzi na rzece Ług, prawym dopływie Bugu

Gdynia 1935, rybacy kaszubscy z beczułką wody z Bałtyku

1933 rok, poświęcenie wód Potoku Kościeliskiego w Dolinie Kościeliskiej

1939 rok, polskie obchody w Paryżu

Antoni Sylwester „Święto Morza” 1937 rok

- Książka zawierała materiały do przygotowania uroczystości „Święto Morza”: fragmenty przemówień, inscenizacje, wiersze i pieśni (z nutami) o tematyce morskiej
- Wydawca: Zarząd Okręgu Śląsko-Dąbrowskiego Ligi Morskiej w Katowicach

opracował
Antoni Sylwester

Świateł Morza

WYDAWCA: ZARZĄD OKRĘGU ŚLĄSKO-DAŹBROWSKIEGO
LIGI MORSKIEJ w KATOWICACH

Morze, nasze morze, pieśń Marynarki Wojennej

- W Cyfrowej Bibliotece Polskiej Piosenki możemy przeczytać: Adam Kowalski (1898 Rzeszów- 1947 Edynburg) napisał w 1925 roku piosenkę „Morze, nasze morze” w okresie przekształcania się wioski rybackiej Gdyni w port handlowy i wojenny.

Morze, nasze morze

Zaśpiewajmy razem!

- Chociaż każdy z nas jest młody,
- Lecz go starym wilkiem zwaą.
- My, strażnicy polskiej wody,
- Marynarze polscy są.
 - Morze, nasze morze!
 - Wiernie ciebie będziem strzec.
 - Mamy rozkaz cię utrzymać
 - Albo na dnie, na dnie twoim lec,
 - Albo na dnie z honorem lec.

- Żadna siła, żadna burza
- Nie odbierze Gdańska nam.
- Własna flota, choć nieduża
- Wiernie strzeże portu bram.
 - Morze, nasze morze!
 - Wiernie ciebie będziem strzec.
 - Mamy rozkaz cię utrzymać
 - Albo na dnie, na dnie twoim lec,
 - Albo na dnie z honorem lec.

Morze, nasze morze

- https://www.youtube.com/watch?v=W_raornQCtw, półtorej minuty
- Repozytorium Cyfrowe Filmoteki Narodowej zawiera filmiki propagandowe, kroniki o tematyce morskiej, o Lidze Morskiej i Kolonialnej i Święcie Morza.

Zapraszamy na film!

- Stowarzyszenie Historyczne Wirtualne Muzeum Ożarów Mazowiecki zainspirowane zdjęciem z obchodów Święta Morza w Ożarowie przed wojną próbowało przywrócić tę uroczystość. To świetna okazja do integracyjnego spotkania.
- Kanał Ożarowski, który powstał w 1930 roku gwarantuje nam dostęp do Bałtyku a flota nie musi być duża.

Nasza nieduża flota wyrusza z Ożarowa, na falach (niedużych) Kanału Ożarowskiego przez Utratę, Bzurę i Wisłę do Bałtyku.

- Film będzie można obejrzeć na kanale Wirtualnego Muzeum na platformie YouTube.com.
- Link
[https://www.youtube.com/@wirtualnemuzeum
ozarowmazow5419/featured](https://www.youtube.com/@wirtualnemuzeumozarowmazow5419/featured)

Dziękujemy za uwagę

